

## Чудесата на България

# Пещерата Съева дупка – една подземна приказка

**Само час и половина отделя столицата София от приказния свят на пещерата Съева дупка. Наричат я „подземната перла“ и „подземния дворец на красотата“. Показателно е определението, което ѝ дава един от нейните изследователи Вл. Попов – „голяма красота, събрана на малко площ“. Едва пристъпил вътре, посетителят е впечатлен от вълшебните фигури, които всемогъщата природа е изваяла в продължение на хилядолетия с помощта на водата.**

Пещерата се намира в местността „Леднишки рид“, на 25 км от старопланинското градче Тетевен. Тя е дълга около 200 м и носи имената на близнаците Съю и Сейю, които са живели в близкото село Брестница по време на османското робство. Подгонени от турците, известно време те се крият в района. По време на Руско-турската война (1877–1878) един от братята, като опълченец, посетил селото и поискал да види пещерата. Оттогава тя се нарича Съева дупка. „Възрастта“ на пещерата е около 3 млн. години. На около 250 м под нея тече подземна река. Пещерата е проучена за пръв път през 1883 г. от проф. Георги Златарски, а 10 години по-късно сведения за нея дават чешките археолози Карел и Херменгилд Шкорпил. Първите по-сериозни изследвания на пещерата започват през 30-те години на миналия век и с прекъсвания продължават

след Втората световна война от Българското пещерно дружество. През 1963 г. пещерата е обявена за национален туристически обект, а 4 години по-късно е отворена за посетители. Както повечето пещери, Съевата дупка е богата на сталактити, сталагмити и сталактони. Сталактитите са тези, които висят от тавана, сталагмитите се издигат отдолу нагоре, а сталактоните представляват съединения между двете образувания. Образоването им се получава от дейността на водата. Тя разлага варовика и го увлича надолу. После част от този варовик се отлага, утаява се отгоре и се изгражда сталактит. Един сантиметър от тези творения се образува за около 150–160 години. В пещерата могат да се срещнат сталактити, дълги 17–18 м, „завеси“ с червеникав цвят, каменни „полилеи“.

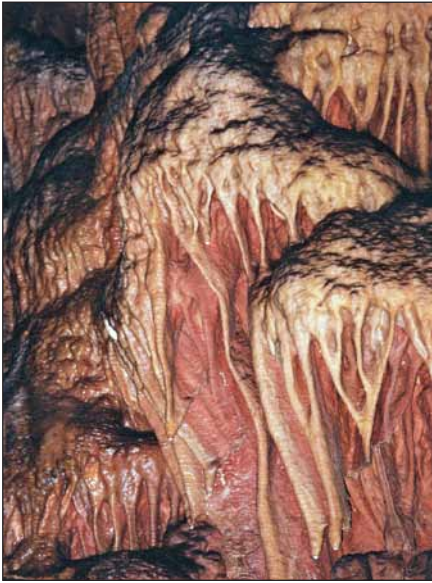
Тук е единственото място в България, където могат да се видят и т. нар. *хелектити* – хоризонтални образувания, които се получават от въздушното течение, изтеглящо водните капки настрана, нещо като застинал дъжд. Всички тези образувания на природата са разположени в пет зали и няколко галерии, същински подземен музей на природното изкуство.

### **ЗАЛИТЕ НА ПЕЩЕРАТА**

Влизайки в Съева дупка, туристите най-напред се озовават в „Преддверието“. По време на проучванията на пещерата там са намерени кости на животни, глинени съдове, монети, датиращи от времето на Римската империя.

Първите две зали на пещерата, „Купена“ и „Срутището“, са с най-ниска температура. Залата „Купена“, дълга 50 м и висока 5 м, се нарича





така заради високия 3,5 м сталагмит, приличащ на купа сено. Втората зала, „Срутището“, е с почти същата дължина, но е доста по-висока (20 м). Тя е получила името си заради дълбоката 5 м пукнатина, образувана по време на земетресение през 1893 г., в резултат на което сталактитите в залата са паднали в пропастта. При счупването си един от сталактоните придобива формата на оръдие. Затова днес посетителите могат да видят в тази зала сталактонна „Дебелата Берт“, наречен на името на голямото германско оръдие от Втората световна война. Освен огромни каменни блокове, в залата има и много тънки сталактити, наподобяващи струни. Това е т.нар. „орган“ на пещерата, разположен в западната част на залата. В „Срутището“ може да се видят и образуванията „Христо Ботев“, „Балдуиновата кула“, както и творение, наподобяващо женска фигура, в която туристите „разпознават“ скулптурата на приседналата майка на Димчо Дебелянов. В пещерата природата е изваяла и „концертна“ зала, наречена така заради невероятната си акустика. Тя е най-обширна (широка е 40 м) и е с червеникави образувания. Звучите, които издават сталагмитите при допир с твърд предмет, наподобяват тези на класическа музика. Различните музикални тонове зависят от височината и дебелината на сталагмита. Затова неслучайно наричат Съева дупка „музикалната“ пещера. Естрадните

звезди Лили Иванова, Йорданка Христова, Емил Димитров са правили тук музикални записи, както и певиците от световноизвестния хор „Мистерията на българските гласове“. Неведнъж детският хор на Българското национално радио и хорът на Българския туристически съюз „Планинска песен“ са изнасяли концерти в пещерата. Тук са снимани епизоди от филма „Неочаквана ваканция“. Последните зали на пещерата са „Белият замък“ и „Космос“. Първата от тях е наречена така заради огромния бял сталактон, висок 4,5 м и приличащ на замък. Тук човешкото въображение може да „види“ вкаменен слон, камила, лъв, орел. Изкачвайки се по железните стълби, туристите стигат до последната зала на пещерата. Тя е не само най-високата (3 м), но и най-топлата – 12 градуса. Получила е името си заради сталактитите, които имат формата на звездно небе. Тази зала също е богата на причудливи образувания – „Снежанка и седемте джуджета“, каменна „балерина“, „индийска танцьорка“, а през зимата – увиснали прилепи по тавана, заспали зимен сън. Веднъж тръгнали си от пещерата, посетителите обещава да се върнат пак. Защото това е една подземна приказка без край.

д-р Красимира Мархалева

